

La dependència no va de vacances

La setmana passada es va presentar l'informe anual de l'Observatorio de la Dependencia que elabora l'Asociación Estatal de Directoras y Gerentes de Servicios Sociales sobre la implementació i desenvolupament de la llei 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. En concret, l'objectiu d'aquest tretzè informe és analitzar l'impacte, sobre l'esmentada llei, de les mesures que va suposar l'aprovació del real decret llei 20/2012, de 13 de juliol de 2012, per garantir l'estabilitat pressupostària i el foment de la competitivitat. Totes les conclusions de l'informe apunten que la política de retallades que ha adoptat el govern –en aquest cas– espanyol ha tingut un impacte greu en el sistema d'atenció a la dependència. Una de les xifres que més ha transcendit posa de manifest que, des dels inicis de l'any 2014, la dependència ha perdut una mitjana mensual de 3.414 beneficiaris. De manera que el resum des de principis d'any suposa 17.065 persones menys que reben ajudes per poder desenvolupar les activitats quotidianes de la vida diària. Aquestes dades evidencien una realitat prou coneguda per a les persones afectades (dependents, cuidadors i professionals) i conviden a reflexionar sobre les polítiques i l'envelliment.

D'una banda, es constata la dificultat de desenvolupar polítiques socials eficients quan la prioritat política és la reducció de la despe-

sa social. L'equació és ben senzilla en el model de benestar mediterrani: menys diners sempre implica menys serveis públics, menys prestacions econòmiques i més càrrega familiar. Les xifres del tretzè informe del Observatorio de la Dependencia mostren que, al llarg dels dos últims anys, han disminuït els usuaris dels serveis d'atenció a la vida diària, ha minvat la intensitat d'aquests serveis, s'han desatès persones que estaven en llistes d'espera, s'ha reduït el total de persones ateses, s'ha suprimit la cotització a la Seguretat Social de les persones cuidadores dins la família, ha disminuït la quantitat de prestacions econòmiques i ha augmentat el copagament. Darrere d'aquestes tendències estadístiques s'hi amaga una realitat quotidiana en què les famílies, majorità-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

riament les dones, són les principals cuidadores de les persones grans o amb necessitats derivades de la diversitat funcional. Són situacions en què un familiar, malgrat que ja no cotitzi, segueix fent-se càrrec les 24 hores d'una persona propera que necessita ajuda per vestir-se, rentar-se o menjar. Situacions protagonitzades per dones grans que viuen soles i han deixat de rebre l'ajuda de vint minuts diaris d'una cuidadora familiar. Situacions de parelles en què un dels membres està malalt d'Alzheimer i, després de dos anys en llista d'espera, l'altre s'ha vist obligat a deixar de treballar per poder-lo cuidar. Situacions en què les famílies decideixen treure l'avi de la residència perquè no la poden pagar i, per contra, la seva pensió els ajudarà a arribar a final de mes. I un llarg etcète-

ra de situacions viscudes per ciutadans que, impotents, s'indignen quan els responsables polítics tenen la frivolitat d'afirmar que les llistes d'espera a la dependència s'han reduït, sense reconèixer que, segons indica l'Observatorio, la principal causa és la baixa per mort.

D'altra banda, les conclusions de l'informe recorden, de nou, l'escassa preocupació política pel que és, sens dubte, el gran repte de futur de les anomenades *societats del benestar*: la cura de llarga durada. Totes les projeccions demogràfiques posen de manifest la mateixa tendència: disminució de la natalitat i augment de l'envelliment. Segon dades de l'INE, a partir del 2018 hi haurà més morts que naixements, el 2052 el 37% de la població serà més gran de 64 anys i la taxa de dependència s'aproximarà al 100%, és a dir, per cada persona en edat de treballar hi haurà una persona que estarà en edat de no treballar (menor de 16 anys o, majoritàriament, més gran de 64 anys). L'allargament de l'esperança de vida i les transformacions en l'organització de les famílies fan imprescindible abordar com a societat un debat poc atractiu: com volem envellir? La manca de rèdit polític, la persistència d'un imaginari social negatiu sobre la vellesa i la invisibilitat del treball de cura dificulten l'emergència d'aquest debat social. Ara bé, seria bo abordar-lo abans que esclati per ell mateix i es converteixi en una urgència de conseqüències irreversibles al costat del malestar quotidià que ja provoca. Només cal recordar que amb l'onada de calor de l'estiu 2003 a França van morir, segons fonts oficials, 11.000 persones, moltes de les quals persones grans que vivien soles. La calor va fer emergir un problema social latent que el govern francès no va dubtar a afrontar. La dependència no va mai de vacances, hi hagi o no crisi econòmica.

ANTHONY GARNER

La falta de rèdit polític i l'imaginari social negatiu sobre la vellesa dificulten que emergeixi el debat sobre com volem envellir